

Elektronski bilten

EKOLOG

ISSN 1800-7031

Godina I ► Broj 1 Februar 2008

EKO PREMIJERA - Nagradena fotografija Nikole Perovića

Fotografija naziva „Margarita stones“, sa kojom se mr Nikola Perović predstavio na „First Annual Phothography Contest“, održanom u Bostonu u organizaciji Brandies University, zauzela je treće mjesto u „Things Category“.

EKO VIJESTI IZ NIKŠIĆA Nikšićki parlament usvojio LEAP

U nikšićkoj opštini pronađene dvije
nove endemske biljke

Željezara opet promijenila vlasnika?!

Dom revolucije – Urbana legenda
ili primjer za nesposobnost
nadležnih službi?

...I JOŠ MNOGO TOGA!!!

Mjesečni bilten „**EKOLOG**“

Godina I Broj 1 Februar 2008. godine

Osnivač i izdavač: Udruženje građana „Ozon“-Nikšić

Glavni i odgovorni urednik: Aleksandar Perović

Redakcija biltena: mr Radoš Đurović, Aleksandar Perović

Savjet biltena: mr Nikola Perović

Tiraž: neograničen

Distribucija: Besplatna, elektronskom poštom

Adresa redakcije: Ul. Beogradska S6-A

81 400 Nikšić, Crna Gora

Tel: + 382 (67) 657 279 ▪ +382 (68) 497 754

E-mail: ozonnk@gmail.com ▪ ozon-ekolinija@cg.yu

RIJEČ UREDNIKA

Poštovani prijatelji,

nakon „debija“ sa promotivnim izdanjem, za koje smo od vas dobili pregršt komplimenata i ohrabrujućih komentara, a od medija izuzetan prostor za promovisanje našeg biltena, sa velikim entuzijazmom nastavljamo sa ovom „zelenom“ avanturom.

U našoj Redakciji vlada, da tako formulišemo, „donkihотовski“ duh, što obećava istrajnost u borbi za snove i ciljeve koje djelimo, a to je Crna Gora kao ekološko i demokratsko društvo, u kojem su zagarantovana ljudska prava i građanske slobode.

Nemjerljivo je zadovoljstvo kada se stekne novi prijatelj, a mi u Redakciji iskreno sve vaše savjete i primjedbe prihvatamo dobronamjerno, pa se nadamo da ćemo u budućnosti uspostaviti pravi prijateljski odnos.

Trudićemo se da svojim radom opravdamo ukazano povjerenje i da sadržajem biltena damo skroman doprinos poboljšanju opštih životnih uslova.

Nadamo se da ćete nam i dalje upućivati svoje sugestije i time pomoći da budemo uspješniji.

S poštovanjem,

Aleksandar Perović

EKO AKTUELNOSTI

Pozitivni signali iz Brisela

Čelnici Evropske Unije, na sastanku održanom 23. januara, ipak su postigli dogovor o dugoročnim mjerama koje će zemlje članice morati preduzeti u cilju borbe protiv klimatskih promjena i podsticanja primjene obnovljivih izvora energije.

EU je predstavila nove sveobuhvatne planove koje je potrebno realizovati kako bi se umanjile posledice globalnog zagrijavanja.

Da posjetimo, EU želi smanjiti emisiju gasova koji stvaraju efekat staklene bašte za 20% i za isto toliko povećati udio obnovljivih izvora, poput snage vjetra i upotrebe solarnih ćelija, u potrošnji energije do 2020. godine.

Do ovog dogovora se stiglo mnogo teže nego što se to očekivalo.

Naime, nakon što se na prošlogodišnjem proljećnom samitu njemačka kancelarka Angela Merkel zauzela da države članice EU postave pred sebe ambiciozne ciljeve, godinu dana kasnije vlade iz evropskih metropola više ne pokazuju raniji entuzijazam.

Predstavnici vlada Njemačke, Francuske i Belgije iznijeli su niz obrazloženja zbog čega smatraju da su regulative iz Brisela veoma stroge i da predstavljaju preveliko opterećenje za njihove zemlje.

Njemački ministar za zaštitu čovjekove sredine Zigmar Gabrijel smatra da je smanjenje proizvodnje „mač sa dvije oštrice“ jer najrazvijenije zemlje moraju da sačuvaju privrednu snagu kako bi zadžali leadersku ulogu u oblasti zaštite klime.

Brisel namjerava da obaveže Njemačku da razvije takozvane „ekološke“ energije. U toku od jedne decenije, udio takve energije bi trebalo udvostručiti. Međutim, Gabrijel smatra da su instrumenti koje Brisel stavlja na raspolaganje u tu svrhu neadekvatni.

Vlada Francuske želi da preuzme daleko manji dio obaveza od onih koje to predviđa Brisel. Pariz smatra da, pošto je u Francuskoj rasprostranjena nuklearna energija neutralna za klimu, dodatni koraci na polju obnovljivih energija nijesu potrebni.

Belgijska vlada se poziva na visoke troškove i zato se protivi ambicioznim planovima EU.

Pored ovih starih članica i nove zemlje članice EU, Poljska, Bugarska i Češka su izrazile svoje negodovanje povodom paketa predviđenih mjera. Ove zemlje najviše strahuju da će zbog regulativa za smanjenje emisije ugljen dioksida, biti izloženi velikim troškovima, što bi se moglo odraziti na njihov privredni razvoj.

Ovakvi stavovi pomenutih zemalja natjerali su predsjednika komisije EU, Žoze Manuela Barosa da apeluje na odgovornost zemalja članica. Baroso je upozorio da bi bilo neprihvatljivo, nakon što su se šefovi država i vlada zemalja članica dogovorili oko ambicioznih ciljeva, odustajati od ostvarenja zacrtanih planova zbog sredstava koja je potrebno uložiti. On je naglasio da je to pitanje vjerodostojnosti.

Paket predloženih mjera će EU koštati oko 60 milijardi evra a Baroso je istakao da bi cijena bila 10 puta veća ukoliko se ništa ne bi preduzelo.

Članice EU i Evropski parlament poslije ove rasprave moraju da usvoje predlog Evropske komisije.

Redakcija biltena „Ekolog“ podržava stavove predsjednika Evropske komisije i potpuno se slaže sa njegovim komentarima u vezi vjerodostojnosti i poštovanja ranije dogovorenih stavova.

Nadamo se da će i naša zemlja ubuduće više poštovati potpisane ugovore a crnogorski funkcioneri pokazivati veći stepen odgovornosti za svoje izjave.

Prostorni plan Vlade Crne Gore ipak povučen iz skupštinske procedure

Nakon što su crnogorski ekolozi uporno ukazivali na propuste u finalnoj verziji Vladinog predloga Prostornog plana do 2020. godine i apelovali na poslanike da ga ne usvoje, negativni komentari su stigli i iz sjedišta Evropske komisije u Briselu, pa se pretpostavlja da je to iniciralo povlačenje ovog strateški najvažnijeg dokumenta iz skupštinske procedure.

Da podsjetimo, ovaj dokument je usvojen na sjednici Savjeta za održivi razvoj u decembru mjesecu a civilni sektor i opozicione stranke su prigovororili zbog suviše kratkog perioda za javnu raspravu i uputili niz kritika na kvalitet rješenja iz oblasti zaštite životne sredine. Evropska komisija je takođe polemicala sa Vladom zbog načina usvajanja prostornog plana bez mišljenja EU o njegovom kvalitetu. Čelnici evropske komisije i druge međunarodne organizacije tada su tražili da im se prvo na uvid dostavi prevod ovog dokumenta pa da se tek onda odlučuje o njegovom usvajanju, što nije bio slučaj. Plan je prvo potvrđen i poslat Skupštini a tek potom su ispoštovani zahjeti u vezi sa prevodom.

Nevladine organizacije su istakle da su u finalnoj verziji produbljeni konflikti između energetičara i ekologa, pogotovo u vezi sa sudbinom kanjona rijeke Komarnice i smanjivanjem površine Nacionalnog parka Durmitor, te da je Predlog plana prihvatljiv jedino za energetske, građevinske i druge lobije u Crnoj Gori.

Redakcija biltena „Ekolog“ i NVO „Ozon“ dijele stav civilnog sektora i crnogorske opozije, posebno naglašavajući neophodnost donošenja strateški važnih dokumenata na demokratski način, što podrazumijeva

učešće svih relevantnih društvenih kategorija u javnim raspravama, koje služe upravo da bi se pronašla najbolja rješenja za budućnost svih.

EKO SVIJET

Prošla godina rekordna za tržište obnovljive energije u Americi

Američka industrija energije iz obnovljivih izvora ocijenila je 2007. godinu kao rekordnu. Sem što je zbog razvoja i prodaje tehnologije za centrale na vjetar, sunce, geotermalne izvore, biomasu i druge obnovljive izvore, omogućeno otvaranje na desetine hiljada radnih mjesta, zabilježen je i bruto profit od 20 milijardi dolara.

Korišćenje obnovljivih izvora energije u Sjedinjenim američkim državama se naglo razvija. Tako je industrija centrala za vjetar proširena za 45 % i već je tri godine vodeća u svijetu, industrija solarne energije bilježi porast od 125% u odnosu na 2006. godinu, proizvodnja struje iz geotermalnih izvora, koji koriste paru i vrelu vodu iz dubine zemlje, povećana je za 40%, dok su hidroelektrični projekti zabilježili povećanje investicija i broja radnih mjesta u svim djelovima SAD.

Kako analitičari smatraju, ovakav snažan razvoj je podstaknut novim lokalnim zakonima koji zahtjevaju da se struja dobija iz različitih izvora kao i federalnim poreskim olakšicama, kojima su smanjeni troškovi za nove projekte.

Dodatan motiv je predstavljalo poskupljenje nafte i gasa.

Međutim, privrednici strahuju da bi razvoj mogao da se uspori ukoliko američki Kongres ne obezbijedi dugoročnu podršku novim projektima. Razlog za to je ukidanje poreskih olakšica za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, koji je Kongres usvojio prošle godine.

Oni ističu da, ukoliko se ne uradi nešto po tom pitanju, postoji opasnost da se od „ekonomske mašine“ vrlo brzo pretvore u industriju koja je pod opterećenjem, što bi opet prouzrokovalo smanjenje velikog broja radnih mjesta.

Ipak, realno je očekivati da Kongres donese olakšice u novom poreskom zakonu, koje bi bile fleksibilnije prema različitim segmentima industrije obnovljive energije, pošto bi za par godina neke od ovih tehnologija trebalo da postanu potpuno konkurentne energiji iz fosilnih goriva.

Veliki broj stručnjaka vjeruje da će energija dobijena iz vjetra, sunca i drugih obnovljivih izvora u budućnosti potpuno zamjeniti energiju iz fosilnih goriva.

Nova fabrika za prečišćavanje vode u Kaliforniji

U južnokalifornijskom okrugu Orindž, 10. januara 2008. godine počela je sa radom nova fabrika za prečišćavanje vode.

Razlog za izgradnju fabrike, vrijedne 480 miliona dolara, je nestašica kvalitetne vode koja je u razvijenim oblastima ogroman problem. Nova fabrika je toliko savršena da prerađuje vodu iz kanalizacije. Ovaj sistem snabdijeva vodom oko 100 hiljada domaćinstava.

Važno je istaći da se prečišćavanje vrši u nekoliko faza i da se znatno manje djelimično prerađene vode iz kanalizacije odliva u okean.

U prvom, voda oslobođena svih čvrstih sastojaka propušta se kroz specijalne filtere od mikrovlakana, koji zadržavaju sve čestice veće od 0,2 mikrona, u koje spadaju i bakterije, protozoe i neki virusi. Voda zatim prolazi kroz polupropustive membrane koje propuštaju samo veoma male molekule, kakvi su molekuli vode.

Nepoželjne materije, kao što su pesticidi, rastvorena poljoprivredna đubriva ili farmaceutski proizvodi, ne mogu da prođu kroz te membrane.

Na njoj takođe ostaju i najmanji virusi i bakterije. Tako prečišćena voda već je čista kao flaširana voda. U poslednjoj fazi procesa, voda se izlaže ultravioletnoj svetlosti i uticaju vodonik peroksida koji oksidacijom razara sva organska jedinjenja.

Ovako dobijena voda, slična destilovanoj, ubrizgava se pod zemlju kako bi se pomiješala sa prirodnom vodom i dobila neophodne minerale, pa u slavine dolazi kao čista, prirodna, pijaća voda.

Ovaj sistem snabdijeva vodom oko 100 hiljada domaćinstava.

Važno je istaći da se prečišćavanje vrši u nekoliko faza i da se znatno manje djelimično prerađene vode iz kanalizacije odliva u okean.

U prvoj, voda oslobođena svih čvrstih sastojaka propušta se kroz specijalne filtere od mikrovlakana, koji zadržavaju sve čestice veće od 0,2 mikrona, u koje spadaju i bakterije, protozoe i neki virusi. Voda zatim prolazi kroz polupropustive membrane koje propuštaju samo veoma male molekule, kakvi su molekuli vode.

Nepoželjne materije, kao što su pesticidi, rastvorena poljoprivredna đubriva ili farmaceutski proizvodi, ne mogu da prođu kroz te membrane.

Na njoj takođe ostaju i najmanji virusi i bakterije. Tako prečišćena voda već je čista kao flaširana voda.

U poslednjoj fazi procesa, voda se izlaže ultravioletnoj svetlosti i uticaju vodonik peroksida koji oksidacijom razara sva organska jedinjenja.

Ovako dobijena voda, slična destilovanoj, ubrizgava se pod zemlju kako bi se pomiješala sa prirodnom vodom i dobila neophodne minerale, pa u slavine dolazi kao čista, prirodna, pijaća voda.

Počela izgradnja najčistijeg grada na svijetu

U najvećem i najnaseljenijem regionu u Ujedinjenim Arapskim Emiratima, Abu Dabiju počela je izgradnja Masdara, ekološki najčistijeg grada na svijetu.

Masdar, što na arapskom jeziku znači „Izvor“, prostiraće se na 6,5 kvadratnih kilometara, koristiće isključivo energiju iz obnovljivih izvora, kao što je sunčeva, koje ima na pretek u pustinjskom emiratu, a u atmosferu neće ispuštati ugljen dioksid.

Ovaj Projekat, nazvan „Zeleni grad“, koštaće 22 milijarde dolara i trebalo bi da bude završen do 2015. godine.

Grad je predviđen za 50.000 stanovnika koji će se voziti tramvajima i nizom drugih automatskih prevoznih sredstava.

U suprotnosti sa raskošnim tornjevima Abu Dabija, Masdar će imati niske zgrade sa solarnim pločama na krovovima.

Iako UAE obiluju suncem, dosada su samo uređaji za naplatu parkinga radili na sunčevu energiju.

„Izvor“ će biti smješten u blizini mora, a od vrućeg pustinjskog vazduha i buke sa obližnjeg aerodroma biće zaštićen bedemima.

Pa iako Abu Dabi ima ogromne zalihe nafte i gasa, za koje se pretpostavlja da će biti dovoljne u narednih 150 godina, UAE, za razliku od drugih naftnih monarhija Persijskog zaliva, nastoje da što više razviju svoju privredu kako bi u budućnost što manje zavisili od nafte.

Izgradnja „Zelenog grada“ je samo dio ambicioznog projekta, sa čijom je realizacijom vlada Abu Dabija počela u 2006. godini.

EKO VIJESTI IZ NIKŠIĆA

By **OZONE** team

Nikšićki parlament usvojio LEAP

Nikšić- Nikšićki parlament je usvojivši Lokalni ekološko akcioni plan (LEAP) po prvi put na jednom mjestu dobio kompletnu sliku o stanju životne sredine u gradu pod Trebjesom. LEAP je rezultat jednogodišnjeg rada

Mogućnosti je mnogo, EKOLOG je Vaš izbor!

Redakcija „Ekologa“ potuno slaže, jeste instaliranje adekvatnih sistema za zaštitu životne sredine u najvećim nikšićkim firmama. Tu se misli na Željezaru AD, Pivaru „Trebjesa“, Rudnike boksita i Asfaltnu bazu .

tima stručnjaka koji su prikupili i obradili podatke o nikšićkim „crnim tačkama“, razradili prioritete i strategiju njihovog otklanjanja, a dokument sadrži i podatke o prirodnim resursima, turističkim potencijalima, ishrani, važnosti ekološke edukacije, trenutnom stanju kulturnog nasleđa, kao i o ulozi javnog mnjenja u procesu njegove realizacije.

Ovaj plansko-razvojni dokument, čija je realizacija predviđena u narednih 5 godina, ima za cilj poboljšanje opštih životnih uslova i podizanje ekološke svijesti građana.

Osnovni preduslov za uspješnu realizaciju LEAP-a, kako ističu i stručnjaci koji su izradili ovaj dokument, a sa čime se i

U nikšićkoj opštini pronađene dvije nove endemske biljke

Nikšić- Kustos Prirodnjačkog muzeja iz Podgorice, biolog Nada Bubanja, u sklopu priprema magistarskog rada otkrila je dvije nove vrste koje do sada nijesu bile primjećene na crnogorskim prostorima.

Radi se o biljkama Dalmatinsko zvonce (*Edrianthus dalmaticus*), koja je pronađena na lokalitetu Budoške bare i Oštrolist (*Onosma pseudoarenaria* ssp. *tridentina*), koju je Bubanja otkrila u Nikšićkoj župi.

Dalatinško zvonce, endem SFRJ, do sada je bilo poznato samo u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, a Oštrolist u Hrvatskoj i Italiji.

Crna Gora na svojoj teritoriji ima oko 3400 vrsta biljaka, što predstavlja više od 50% balkanske flore, a na području Nikšića nalazi se oko 2000 vrsta.

Željezara opet promijenila vlasnika?

Nikšić- Nakon ruske firme Midlend i kompanije MNSS koja je registrovana u Velikoj Britaniji mediji javljaju da je nikšićka Željezara dobila novog vlasnika starog imena. „Vijesti“ prenose promjene vlasničke strukture dokapitalizacijom, vlasništvo nad ovim, nekad najčuvanijim, privrednim gigantom industrijskog centra Crne Gore preuzela je kompanija, istog naziva kao i prethodna, MNSS B.V. sa sjedištem u Holandiji.

I dok direktor Agencije za prestrukturiranje privrede i strana ulaganja Branko Vujović tvrdi da se ne radi o ničemu neuobičajenom u poslovnom svijetu, i da je novi vlasnik ispoštovao investicione obaveze u skladu sa ugovorom, Nebojša Medojević, predsjednički kandidat i lider Pokreta za promjene, izrazio je sumnju da je riječ o pranju novca stečenog iz nelegalnih aktivnosti. G-din Medojević je u autorskom tekstu u Nezavisnom dnevniku „Vijesti“, pozvao Upravu za spriječavanje pranja novca i druge relevantne institucije da provjere ispravnost transakcije.

Na novim vlasnicima ostaje da ispoštuju obaveze iz kupoprodajnog ugovora, a posebno je važno istaći da je rok za nabavku sistema za zaštitu životne sredine 3 godine i da je prethodno rukovodstvo javno obećalo da će to biti riješeno „mnogo ranije“.

Udruženje građana „Ozon“ – Nikšić je apelovalo na sve odgovorne institucije da upotrijebe svoj uticaj i izvrše pritisak na nove vlasnike fabrike da što prije ispune obaveze koje se tiču zaštite životne sredine, kako bi se ova „crna tačka“ grada konačno dovela u kontrolisane razmjere.

Da posjetimo, NVO „Ozon“ je prošle godine sprovela anketu u kojoj je ispitano raspoloženje građana Nikšića,

da potpišu peticiju koja bi za cilj imala da se ubrza nabavka i instaliranje adekvatnog sistema za zaštitu životne sredine u Željezari AD. Anketa je izvršena na uzorku od 200 punoljetnih građana različitog socijalnog profila a anketari su bili obučeni da objasne nedostatke postojećeg sistema za odprašivanje peći i neophodnost što hitnijeg uvođenja savremenog sistema za zaštitu životne sredine, što je anketi dalo i edukativni karakter.

Svi anketirani su izrazili spremnost da podrže ovakvu peticiju.

Predsjednik NVO „Ozon“ Aleksandar Perović je tada pozvao nadležne službe da iskoriste javna obećanja tadašnjih „novih“ vlasnika, a građane upozorio na ranija negativna iskustva sa sličnim izjavama odgovornih funkcionera iz različitih društvenih oblasti i podsjetio na narodnu izreku „obećanje ludom radovanje“.

Redakcija biltena „Ekolog“ izražava nadu da će promjena vlasničke strukture Željezare podstaći predstavnike opozicionih struktura, koji su do sada bili u nezavidnom položaju zbog učešća uticajnih ljudi iz svojih redova u upravljanju fabrikom, da se pridruže kampanji NVO „Ozon“ i izvrše odlučujući pritisak za konačno uvođenje adekvatnog sistema za zaštitu životne sredine u ovoj kompaniji.

Dom revolucije – Urbana legenda ili primjer za nesposobnost nadležnih službi?

Nikšić- Najveći promašaj u istoriji nikšićkog građevinarstva i svojevrsni podsjetnik megalomanstva prošlog režima, gromoradno zdanje Doma revolucije prerasta u urbanu legendu.

Počev od nesrećnih 90-tih kada je ovo komunističko čedo, za čiju je izgradnju putem „dobrovoljnih“ doprinosa godinama uziman reket od zaposlenih Nikšićana, postalo utočište narkomana i mjesto sumnjivih radnji, gotovo svake godine pod, po nepisanom pravilu, nerazjašnjenim okolnostima uzima svoj krvavi danak.

Ni početak ove godine ne obećava bolja vremena.

Dok lokalni čelnici čekaju rezultate procjene stručnjaka sa Građevinskog fakulteta o najpovoljnijoj varijanti za konačno rješavanje ovog akutnog problema, arhitektonski monstrum iz centra grada odnosi nove žrtve.

Ovo „zdanje smrti“ početkom februara je bilo kobno za 77-godišnjeg penzionera koga su nikšićki vatrogasci izvukli iz betonske jame, koju su opisali kao otvor za lift.

Bio je to deseti ljudski život koji se završio u ovoj nezavršenoj i na neadekvatan način obezbijeđenoj građevini.

Nikšićka NVO „Alfa centar“ pokrenula je prošle godine akciju „Ogradimo Dom revolucije“, kojom su pokušali da organizovanjem javnih rasprava i upoznavanjem medija sa ovim gorućim problemom Nikšića, iniciraju njegovo rješavanje.

Pa iako su od rukovodstva grada dobili javno obećanje da će se početkom ove godine, prvo, na ostacima ograde postaviti znakovi upozorenja a zatim izvršiti ponovno ograđivanje Doma, veliki broj nezaštićenih otvora i dalje ugrožava bezbjednost građana.

EKO FELJTON

Ekološke specifičnosti duvanske industrije

Piše: mr Radoš Đurović

Duvanska industrija u današnje vrijeme predstavlja značajnu privrednu granu u svijetu. Ogromna sredstva koja se ulažu u njen razvoj i usavršavanje daju za pravo toj činjenici. Posljednjih godina u svijetu se godišnje proizvede preko 6 miliona tona listova duvana, na oko 4,3 miliona ha obradive površine. Godišnja proizvodnja od 5 biliona komada cigareta podmiruje potrebe preko 1,4 milijarde konzumenata ovih proizvoda, a prema procjeni Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) do 2050. godine ovaj broj će

Mogućnosti je mnogo, EKOLOG je Vaš izbor!

Broj 1 ► Godina I Februar 2008

porasti na oko 2,2 milijarde ljudi. Trenutno, se globalna dnevna potrošnja cigareta kreće na nivou od oko 14 milijardi komada. Osim toga, fabrikacija cigareta i prateći poslovi duvanske industrije direktno zapošljavaju preko 1,5 miliona radnika širom svijeta. O značaju spoljnotrgovinske razmjene ove industrijske grane govori podatak o oko 2 miliona tona listova duvana koji zemlje proizvođači izvoze, kao i preko 850 milijardi cigareta koje se tretiraju kao izvozni proizvodi (imajući u vidu poslovanje vodećih svjetskih kompanija u ovoj oblasti koji svoje proizvodnju organizuju u drugim zemljama taj broj je realno mnogo veći). Vlade mnogih zemalja dio svojih prihoda zasnivaju na duvanskoj industriji, posebno imajući u vidu visoka poreska opterećenja duvanskih proizvoda, koji se u praktično svim zemljama tretiraju kao akcizni proizvodi.

U maloj Crnoj Gori duvan se, u poslednjoj deceniji, konstantno uzgaja na preko 250 ha obradive površine (pojedinih godina i na preko 350 ha), a prosječno se godišnje proizvede oko 510 tona (pojedinih godina taj proizvodnja je bila i do blizu 800 tona). U istom periodu godišnje se prosječno proizvodilo preko 1,5 miliona komada cigareta godišnje (maksimalna proizvodnja 1996. godine je iznosila skoro 3 miliona, a česte oscilacije karakteristične za ovu granu industrije daju širok sezonski raspon), od kojih se oko 420.000 plasiralo na crnogorsko tržište, preko 650.000 na tržište Republike Srbije, a oko 440.000 se izveze (pomenute 1996. godine eksportovalo se skoro 2 miliona cigareta, odnosno oko 2/3 ukupne proizvodnje rekordne godine, što ukazuje na ogroman izvozni potencijal). Takođe, duvanska industrija stalno zapošljava preko 1.100 crnogorskih radnika, a oko 1.000 gazdinstava se, stalno i povremeno, bavi organizovanim uzgojem kulture duvana. Visoka poreska opterećenja po raznim osnovama daju ovu na značaju funkcionisanju ove privredne grane, koja je nezaobilazan činilac u formiranju budžeta.

U cilju maksimalnog smanjivanja negativnih efekata danas se izdvajaju brojna sredstva u cilju primjene zadatih, sve rigoroznijih međunarodnih standarda. Uvedena su stroga ograničenja prisustva štetnih materija u samoj cigareti. U mnogim državama uspostavljena je obaveza postavljanja brojnih filtera u preradnoj fazi duvanske industrije, što značajno utiče na smanjenje zagađenja vazduha otpadnim materijama koje nastaju obradom sirovine, kao i same zaštite radnika koji se nalaze u direktnom kontaktu sa obrađivanom materijom. Osamdeset četiri zemlje, za koje se računa da proizvode preko 57% otpadnih gasova iz oblasti industrije (gdje posebno mjesto ima duvanska industrija), potpisale su 11. XII 1997. godine u Japanu »Kyoto agreement« (Kjoto protokol), vezan za globalne klimatske prilike (prije svega za globalno zagrijavanje, koje je dobrim dijelom prouzrokovano štetnim sastojcima otpadnih gasova – CO₂, SO₂ i drugih) kojim se obavezuju da će, uz redovnu primjenu i kontrolu zadatih mjera, do 2008. godine smanjiti proizvodnju štetnih gasova za 5,2%. Ovaj protokol stupio je na snagu 16. II 2005. godine, a do tog datuma ga je ratifikovala 141 država. Takođe, vodeće svjetske multinacionalne kompanije, imaju usvojene posebne programe vezane za ekološku problematiku koji između ostalog predviđaju posebne zdravstveno-socijalne uslove za svoje radnike, recikliranje otpada, ali i programe za pošumljavanje devastiranih zemljišnih površina.

PUŠENJE UBIJA ▼ IZABERI ŽIVOT ▲

By OZONE team

EKO EDUKATOR

Za prvi broj elektronskog biltena „EKOLOG“ odlučili smo da vas upoznamo sa nekim od grana ekologije. Ekologija, kao nauka širokog polja proučavanja, može se podijeliti na nekoliko glavnih i sporednih subdisciplina.

Glavne subdiscipline su:

- **bihevioristička ekologija** - proučava ekološke i evolucionističke osnove životinjskog ponašanja i ulogu ponašanja u prilagođavanju životinja njihovim ekološkim staništima;
- **populacijska ili autoekologija** – bavi se populacijskom dinamikom unutar vrsta i njenom povezanošću sa faktorima prirodne sredine;

Mogućnosti je mnogo, EKOLOG je Vaš izbor!

- **ekologija životne zajednice ili sinekologija** – proučava odnose među vrstama u određenoj ekološkoj zajednici;

- **ekologija predjela** – proučava međusobne odnose slabije uočljivih djelova predjela;

- **ekologija ekosistema** – proučava razmjenu energije i materije kroz ekosisteme;

- **opšta ekologija** – bavi se problematikom na makroekološkom nivou.

Ekologija se može podijeliti i na osnovu proučavanja ciljnih grupa:

- **ekologija životinja;**

- **ekologija biljaka;**

- **ekologija insekata.**

Moguća je i podjela na osnovu proučavanja ekotopa:

- **artička ili polarna ekologija;**

- **tropska ekologija;**

- **pustinjska ekologija.**

Postoje još neke grane ekologije koje bi se mogle tretirati kao posebne subdiscipline, npr. **ekologija temperaturnih zona.**

EKO POJMOVI

Nakon pojmova *održivi razvoj* i *biodiverzitet*, koje smo definisali u promotivnom izdanju, za prvi broj biltena „Ekolog” odlučili smo da objasnimo *efekat staklene bašte*.

Efekat staklene bašte

Efekat staklene bašte je izraz za zagrijavanje planete Zemlje nastalo poremećajem energetske ravnoteže između količine zračenja koje od Sunca prima i u svemir zrači Zemljina površina. Ovaj efekat predstavlja rezultat povećanja količine zračenja koje ne može od površine Zemlje da bude emitovano u svemir, već ga atmosfera upije i postane toplija.

Da pojasnimo, Sunce zagrijava Zemlju svojim zracima koji uspevaju da kroz atmosferu stignu do naše planete. Površina se na taj način zagrijava a zatim i sama zrači toplotu nazad u atmosferu. Gasovi koji kao izolator zadržavaju tu toplotu na Zemlji imaju presudan značaj za postojanje života na njoj. Kada oni ne bi postojali temperatura na površini naše planete bi bila oko 30 °C niža nego sada, pa bi život u sadašnjem obliku bio nemoguć.

Ovi gasovi, koji se nazivaju **gasovi staklene bašte**, su:

- **vodena para** (H₂O);

- **ugljen dioksid** (CO₂);

- CFC · HCF · PHC (takođe i F gasovi, fluorisani ugljovodonici);

- **azotsuboksid** (N₂O);

- **sumpor heksafluorid** (SF₆).

Koncentracija ovih gasova, sem vodene pare, usled čovjekovog djelovanja stalno raste i oni sve više zagrijavaju zemlju.

UGROŽENE VRSTE

Pančićev skakavac (*Pygromorphella serbica* Pancic)

Dr. Josif Pančić je kod Mokre Gore u zapadnoj Srbiji, 1881. godine pronašao novu, reliktnu vrstu skakavca.

Poslije dr Pančića tek 1955. godine, Matvejevu je pošlo za rukom da pronađe larve, a 1957.-me odrasle primjerke. Obadva nalaza su učinjena na Kaluđerskim Barama, oko 15 km vazdušne linije sjeveroistočno od Mokre Gore.

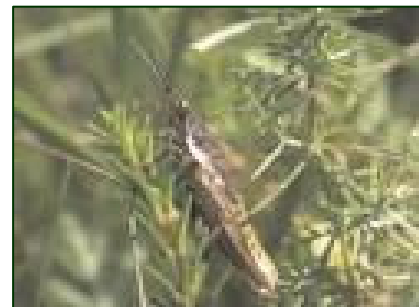
Pančićev skakavac ili *Pygromorphella serbica* Pancic, je reliktna i endemična vrsta vlažnih reliktnih šuma crnog bora i crnjuše srednjeg toka rijeke Drine.

Registрован je na 11 lokaliteta (planina Tara, istočna padina Zlatibora i okolina Višegrada, BiH).

Duboki kanjoni i očuvana vegetacija predstavljaju idealno stanište za mnoge životinjske vrste. Kao što je u biljnom svijetu Pančićeva omorika simbol ove planine, tako je u životinjskom svijetu njen simbol Pančićev skakavac.

Pančićev skakavac je heliofitna vrsta.

Glavni razlog ugrožavanja ove rijetke i reliktno vrste je uništavanje njihovih staništa, odnosno sječa šuma crnog bora i vađenje panjeva, jer larve Pančićevog skakavca prezimljuju samo u panjevima crnog bora.

PRIRODA JE ČUDO

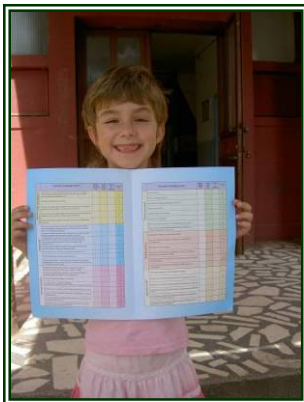
▪ Puževi mogu da spavaju tri godine i da za to vrijeme ništa ne jedu.

- Na koži jednog čovjeka živi više mikroorganizama nego što ima ljudi na površini Zemlje.
- Odrasli ljudi udahnu 23.000 puta na dan.
- Na Zemlji živi više insekata nego svih ostalih životinja zajedno.
- Po nekim procjenama, u poslednja tri i po milenijuma, ljudi nijesu ratovali samo 230 godina.

- Polenov prah cvijeta nezaboravak tako je sitan da, kada bi se prikupilo 10.000 polenovih čestica, činilo bi grudvicu veličine glave čiode.
- Glava ljudskog novorođenčeta čini ¼ njegove težine.
- Ljudi su jedine životinje koje ponekad spavaju na leđima.
- U toku Prvog svjetskog rata umrlo je 14 miliona ljudi, dok je epidemija gripa u posleratnim godinama odnijela oko 20 miliona žrtava
- Našim arterijama krv teče brzinom od 90 cm u sekundi

Uređuje: mr Radoš Đurović

EKO POEZIJA

Po predlogu Anje Đurović

Najmlađi saradnik biltena „Ekolog“, Anja Đurović, ima 7 godina i učenik je drugog razreda O.Š. „Vuk Karadžić“ iz Podgorice.

Ona potvrđuje teoriju da i najmlađa djeca imaju veoma izraženu ekološku svijest, te da je samo treba gajiti i pravilno usmjeravati.

Redakcija „Ekologa“ izražava nadu da će se što više mladih uključiti u kreiranje sadržaja biltena i time pomoći da unaprijedimo nivo ekološke svijesti kod onih građana koji još nijesu počeli ozbiljno shvatati važnost očuvanja životne sredine.

SVAKA ČAST ANJA!!!

ZELENA PJESMA

Čuvaj plavo more neba
i Sunce od zlata suva,
čuvaj drvo jer ti treba
-čuvaj da te čuva.

Čuvaj polje, potok, travu,
stavi cvijet iza uva,
čuvaj pčelu, ribu kravu,
-čuvaj da te čuva.

Čuvaj mir i listić zelen,
što pleše kad vjetar duva,
čuvaj pjesmu zvanu jelen,
-čuvaj da te čuva.

Pa će novo ljeto
baš tebe da čeka,
čuvajući sve to
-ti čuvaš čovjeka.

Dragan Radulović

IN MEMORIAM: Dragan Radulović (1951. – 07.02.2002.)

Dragan Radulović je rođen 1951. godine u Nikšiću. Bio je dugogodišnji urednik dječjeg programa Televizije Titograd i autor velikog broja kniga za djecu. Jedan od najpoznatijih dječijih pjesnika sa ovih prostora, bio je čuven i po televizijskim emisijama koje su izazivale burne emocije kod gledalaca. Njegove pjesme su bile zastupljene u čitankama za osnovnu školu u SFRJ. Stihovi su mu prevedeni na više jezika kao što su ruski, makedonski, slovenački, turski i albanski. Umro je 7. februara 2002. godine

EKO PARODIJA

Ovo je divlja deponija na brdu Belveder, što bi u prevodu sa italijanskog značilo „lijep pogled“, koje se nalazi iznad crnogorske prijestonice Cetinja.

Pravi „kraljevski prizor“, zar ne mislite tako?

Fotografiju smo dobili od naših prijatelja iz NVO „Geoprogres“, koji su 8. januara 2008. godine posjetili ovu lokaciju.

By OZONE TEAM

EKO ZANIMLJIVOSTI**RAZVOD NIJE EKOLOŠKI ČIN**

Grupa profesora sa američkog Univerziteta iz Mičigena, koji su proučavali odnos između ekologije i razvoda braka, iznijeli su tezu da razvod šteti očuvanju životne sredine.

Ovakav stav naučnici obrazlažu na sledeći način - razbijanjem jednog porodičnog jezgra stvara se više porodica sa manje članova, što prouzrokuje veću potrošnju vode, struje i zaliha o kojima se mora voditi računa ukoliko nam je stalo do očuvanja planete, a uz to je potreban i veći životni prostor.

Iz nikšićkog Centra za socijalni rad saopšteni su podaci da je u toku prošle godine došlo do razvoda 22 braka, dok je od još 27 tužbi za prekid zajedničkog života, većina u fazi mirovanja a neke su i povučene.

Redakcija „Ekologa“ izražava svoju zabrinutost zbog negativnog trenda razvoda nakon samo nekoliko godina zajedničkog života, koji je izražen naročito u poslednjih deceniju u Nikšiću, i podsjeća da, pored svih industrijskih zagađivača, ovakav oblik narušavanja životne sredine nije ono što nam je potrebno.

Mladim supružnicima preporučujemo da umjesto trke za novcem posvete što više vremena proširivanju porodice, a dječji smijeh će doprinijeti lakšem prevazilaženju životnih prepreka koje, nažalost, predstavljaju svakidašnjicu za sve nas.

Zaključak - Raditi na povećanju nataliteta sigurno jeste ekološki.

PREDSTAVLJANJE NVO

Strukovno udruženje „GEOPROGRES“

Strukovno udruženje diplomiranih inženjera geodezije i absolvenata Studijskog programa geodezija „GEOPROGRES“, osnovano je 1. decembra 2006. godine u Podgorici sa sjedištem na Građevinskom fakultetu, Cetinjski put bb.

Ciljevi Strukovnog udruženja Geoprogres su: unapređenje i zaštita interesa visokoškolskog geodetskog stručnog i nastavnog kadra u Crnoj Gori i njegovo kvalitetno predstavljanje u zemlji i inostranstvu, razvoj i unapređenje privatne geodetske prakse u Crnoj Gori, podizanje kvaliteta usluga koje građanima pružaju organi i organizacije koje se bave geodetskom djelatnošću, primjena savremenih geodetskih metoda i upotreba savremenih geodetskih instrumenata u izradi i održavanju Katastra nepokretnosti u Crnoj Gori.

Djelatnost NVO „GEOPROGRES“ biće uglavnom usmjerena na sledeće aktivnosti:

- podršku i pomoć svim naprednim projektima koji se odnose na poboljšanje kvaliteta katastarsko – topografskih podloga uopšte,
- suzbijanje nekorektnih i štetnih odnosa među geodetskim stručnjacima i geodetskim preduzećima u Crnoj Gori,
- razvoj institucija za permanentno obrazovanje kadra koji radi na poslovima državnog premjera i katastra nepokretnosti,
- uvid i kontrolu dodjela licenci i ostalih dokumenata kojima se dokazuje kvalifikacija i osposobljenost geodetskih stručnjaka,
- iniciranje izdavanja stručnog časopisa za geodete i saradnja na uređivanju i sadržaju časopisa,
- afirmaciji geodezije kao nauke u javnosti i naučnim institucijama.

Više informacija o Strukovnom udruženju „GEOPROGRES“ i njihovim aktivnostima možete naći na zvaničnoj internet prezentaciji ove nevladine organizacije:

www.geoprogres.com

EKO APEL

Redakcija „Ekologa“ moli sve čitaoce da se suzdrže od štampanja elektronskog biltena i tako doprinesu akciji „SACUVAJMO ŠUME“, koju od decembra 2007. godine sprovodi NVO „Ozon“.

Svi znamo kako papir nastaje, te ga stoga ne treba bespotrebno trošiti.

Ljubiteljima štampanog formata obećavamo izlazak polugodišnjih izdanja, koja će sadržati identične tekstove objavljujane u elektronskom obliku.

OZONE team

EKO NAJAVE

Prvi kongres eko turizma u Srbiji

Od 24.-28. juna 2008. godine u Vrdniku, u organizaciji NVO „*Ekološki pokret Sremske Mitrovice*“, biće održan I Kongres ekoturizma Srbije pod nazivom „Perspektive razvoja ekoturizma“.

U saopštenju, koje je potpisao Radomir Jovelić Višerov, predsjednik Upravnog Odbora ove nevladine organizacije, ističe se da je Kongres namjenjen svima koji se direktno ili indirektno bave tematikom ekoturizma: od samih učesnika, odnosno vlasnika seljačkih domaćinstava, poslovnih udruženja, zadruga i nevladinih udruženja, državne uprave, lokalne samouprave, turističkih zajednica pa sve do naučnih i stručnih institucija.

Ekološki pokret Sremska Mitrovica- Centar za razvoj eko i ruralnog turizma do kraja marta 2008. godine biće primljen u punopravno članstvo *The International Ecotourism Society* (Vašington, SAD), koji bi trebalo da bude i jedan od pokrovitelja Kongresa.

Koorganizatori I Kongresa ekoturizma u Srbiji su *Sremski sajam* – preduzeće za organizovanje kongresa, konferencija, seminara, poslovnih sastanaka, simpozijuma iz Sremske Mitrovice i *Svet prirode* – časopis za unaprijeđivanje nauke u poljoprivredi i ekologiji.

EKO KALENDAR

Ova rubrika će služiti za promovisanje i popularizaciju važnih ekoloških datuma koje obilježavaju velike svjetske organizacije. U njoj ćemo takođe najavljivati akcije civilnog sektora koje su inspirisane tim Svjetskim danima.

2. Februar – Svjetski dan vlažnih područja (World Wetlands Day)

Svjetski dan vlažnih područja ustanovljen od strane Sekretarijata Ramsarske konvencije obilježava se 2. februara.

Vlažna područja su veoma bitna iz više razloga. Močvare, bare, ritovi i druga vlažna područja važna su zbog produkcije organske materije potrebne za proizvodnju zdrave hrane, proizvodnje kiseonika i akumulacije ugljen dioksida, očuvanja rijetkih životinjskih i biljnih vrsta, spriječavanju poplava itd.

Zbog nekontrolisanih ljudskih aktivnosti vlažna područja mogu da izazovu niz problema čovječanstvu. Mogu se razviti razne opasne bolesti koje su povezane za prisustvo vode, može doći do zagađenja pijaće vode ili velikih poplava.

Upravo zbog tih mogućnosti, u iranskom gradu Ramsaru 1971. godine, donijeta je *Konvencija o vlažnim područjima*, koja preporučuje razvijanje mehanizama „mudrog“ korišćenja ovih ekosistema, pri tom poštujući njihove prirodne granice.

IZVORI INFORMACIJA

www.sr.wikipedia.org

www.ekoforum.org

www.zivotinjsko-carstvo.com

www.energetika-net.hr

www.tara.org.yu

www.vojvodina.com

VOA,

BBC,

Nezavisni dnevnik „Vijesti“,

Dnevni list „Pobjeda“,

Politikin zabavnik,

Ekološki pokret Sremska Mitrovica

OZON eko linija

Mob: +382 (68) 497 754 • E-mail: ozon-ekolinija@cg.yu

INFO SERVIS ZA GRAĐANE NIKŠIĆA

Svim radnim danima od 9 do 13 sati

ZA ŽIVOT U ZDRAVOM OKRUŽENJU

Elektronski bilten **EKOLOG**

GLASILO ZA PROMOVISANJE ZDRAVOG NAČINA ŽIVOTA
I ŠIRENJE EKOLOŠKE I GRAĐANSKE SVIJESTI

VAŽNO SAOPŠTENJE

Donatori koji žele da pomognu izdavanje Elektronskog biltena „EKOLOG“, mogu to učiniti uplatom na tekući račun Udruženja građana „OZON“-Nikšić: [550-8300-15](tel:550-8300-15) Podgorička banka AD Podgorica.

Redakcija

Originalan je samo onaj primjerak koji je poslat sa sledećih e-mail adresa:

ozonnk@gmail.com & ozon-ekolinija@cg.yu

Redakcija

Mogućnosti je mnogo, EKOLOG je Vaš izbor!